

HOUDING DER REGENTEN

goud en zelfs een paar gouden nestels, een mal kort broekje, met blote benen en tennisschoenen, bleek te zijn (een) majoor van de generale staf, de ander, een lange burger in het wit, was de tolk en bleek een tokhouder te zijn, een bekende overigens van de regent . . . Zelden heb ik later van de Jap . . . zo'n armzalige vertoning gezien als dit eerste optreden van de overwinnaar. Na ongeveer vijf minuten te hebben gezwoegd om zijn voortdurend afzakkende brede gouden nestels weer op hun plaats te krijgen, strompelde het stelletje eindelijk de *pendoppo* binnen.'

De assistent-resident werd door twee officieren en twee onderofficieren van het Knil vergezeld; zij kregen geen plaats aangeboden, gingen eigener beweging ergens zitten en werden overgeslagen toen de regent persoonlijk de twee Japanners 'uit een fraaie gouden doos een uitstekende sigaar' en hun vervolgens 'uit zwaar vergulde koppen' koffie aanbood.¹ De regent liet daar nog een toespraak op volgen, die eindigde met '*Hidoep*' ('Leve') '*Dai Nippon! Hidoep Indonesia! Banzai!*' ('Hoera!') De Nederlanders hadden de indruk dat enkelen van de aanwezige inheemsen hierop met honende woorden reageerden.²

De regent van Koeningan was, aldus later een der controleurs uit dit gebied,

'zeer loyaal en beschaafd tegen Europeanen. Hij . . . wilde feitelijk liever aftreden maar moest wel aanblijven en vond deze tijd persoonlijk wel zeer ellendig. Hij liep altijd een straatje om naar huis om de buiging voor de Japanse schildwacht te ontgaan.'³

Op Midden-Java kende de residentie Kedoe vijf regenten. Dezen, rapporteerde in '46 de toenmalige resident,

'waren (ik heb daar slechts één woord voor) bang. Bevreesd voor alles wat Japanner was. Alle lust en moed om op te treden ontbrak. Hun houding vond weerspiegeling bij hun ondergeschikten.'⁴

Wat Oost-Java betreft, hebben wij eveneens gegevens over vijf regenten, maar uit verschillende residenties.

Een detachementscommandant van de Veldpolitie was er in Bodjonegoro bij, toen de regent van Soerabaja, die zich naar Bodjonegoro

¹ A.v., p. 47. ² A.v. ³ P. C. van den Valk: Verslag (z.d.), p. 1 (ARA, Alg. Secr., Eerste zending, XXII, 45, 246). ⁴ G. A. Burgerhoudt: Verslag (8 juni 1946), p. 9 (IC, 3 550).